

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septemana: joi si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumtate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 42. ANULU XII.

Sabiu, in 28 Maiu 1864.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumtate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. s. pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. fa

„Concordi'a“ aduce funest'a scire, ca natiunea romana a mai perdutu pre unulu din cei mai demni si mai devotati fii ai sei: pre

Simeonu Barnuti,

care reposa in 16¹² Maiu a. c. in Boccea romana.

O natiune jalesce mortea lui.

In veci pomenirea ta!

Anonciu.

Amesuratu conclusului adusu in siedinti'a II. a adunarei generale a Asociatiunei transsilvane, tinute la Blasiu in 8 Septembre c. n. 1863 p. 36, adunarea generala a Asociatiunei transsilvane pe anulu 186³ se va tine la Hatiegu in 1 Augustu dupa calendariulu nou, a. c.

Ceea ce prin acest'a, in sensulu §-lui 25 din statutele Asociatiunei, se aduce la cunoscinti'a publica. *)

Dela presidiulu Asociatiunei transsilvane pentru literatur'a romana si curtur'a poporului romanu.

Sabiu in 7 Iuniu c. n. 1864. T. Cipariu m. p.

Vice-presiedinte.

Ioanne V. Russu m. p.

Secretariu II.

Diet'a transsilvana.

Siedinti'a din 22 Maiu (3 Iuniu) 1864.

Luandu firulu raportului nostru despre acesta siedintia, comunicamu in cele urmatoare si proiectulu seu mai bine discendendu proiectele comisiunei pentru tribunalulu supremu transsilvanu; caci langa maioritaea comisiunei se formase si o minoritate, care adusesse unu proiectu independinte. Proiectulu maioritatii este urmatoriu:

Proiectu de lege

despre infiintarea si organisarea unui tribunalu supremu pentru Marele Principatu Transsilvania.

§ 1. Pentru cuprinsulu Marelui Principatu alu Transilvaniei se infiintieza unu tribunalu supremu de justitia cu titlulu: „R. tribunalu supremu alu Transilvaniei“ care -si va ave scaunulu seu oficiale in loculu unde va fi guvernulu r. transsilvanu.

§ 2. Acestu tribunalu va consiste din unu presiedinte, din consiliarii cati voru fi de trebuintia, si din personalulu care va fi de lipsa pentru ajutorintia si manipulasiune.

Denumirea presiedintelui si a consiliarilor e rezervata Maiestatei Sele.

§ 3. Tote posturile se voru conferi numai transsilvanenilor.

§ 4. Tribunalulu supremu va decide ca foru alu treilea si din urma in tote trebile urbariali asemnate procesurei judecatoresci, in cari s'a decisu in forulu alu doilea, incatu permitu prescriptele ce suntu in vigore, remedie legali in contr'a decisiunilor lui.

§ 5. In cause penali va decide tribunalulu supremu ca foru alu treilea, despre tote casurile penali asemnate procesurei judecatoresci, cari voru ajunge la elu in conformitate cu prescriptele procesuali ce esistu.

§ 6. Afara de acest'a va mai decide tribunalulu supremu despre propuneri si cereri de delegatiune, de cate ori va fi vorb'a in cause penali de delegatiunea unui tribunalu ordinariu

*) Celelalte Jurnale romane inca suntu rogata a publica in colonele sale acestu anonciu.

in loculu tribunalului urbanu speciale ce e competente in casurile §-lui 10 lit. a. din regulamentul procesului penale; precum si despre plانسori in contr'a delegatiunei altui judetiu in loculu celui competente, dispusa de catra forulu alu doilea.

§ 7. Despre delegarea altui judetiu in loculu unui judetiu transsilvanu ori din contra, mai incolo despre controversie de competintia, candu numai unulu din judetiile ce suntu in contraversia e transsilvanu si respectivele curti apelative nu se potu uni, ori candu se nasce contraversia intre curtea apelativa din Transilvania si intre un'a din altu locu despre competintia loru propria, va decide tribunalulu supremu transsilvanu in cointelegere cu forulu supremu judetiale alu celuilaltu judetiu respectivu.

Nepotendu-se uni cele doue tribunale supreme, va decide Maiestatea Sea, facendu-i-se propunere din partea respective-loru dicasterie aulice de justitia.

§ 8. Despre conflicte de competintia intre autoritatile judeciali si politice, va decide tribunalulu supremu intr'unu senatu micstu, a carui compunere o determina § 13.

§ 9. Tribunalulu supremu va decide despre plانسori de sindicatu in contr'a lucrurilor oficiose ale membrilor sei propri si in contr'a lucrurilor oficiose ale forului alu doilea seu ale membrilor lui, mai incolo despre recourse in contr'a decisiunilor, pe cari le-a facutu forulu alu doilea asupra plانسorilor de sindicatu.

§ 10. Fiindu postitu tribunalulu supremu de cancellariulu aulicu, i-si va da parerea pretinsa in privintia emiteri de legi ori a modificarei acelor'a.

Elu inse e si indreptatitu sa faca cancelarulu aulicu propuneri de sine statore pentru emiteria de legi ori modificarea loru

§ 11. Tribunalulu supremu va fi condusu de presiedinte, si fiindu acest'a absinte ori impedeatu, de substitutulu lui denumitu spre acestu scopu.

§ 12. Tribunalulu supremu va pertracta si decide de regula despre afacerile, cari cadu in sfera lui de activitate, intr'unu senatu de siese judecatori si unu presiedinte.

Pentru senatele plenari constatore din toti consiliarii si presiedintele suntu rezervate urmatoarele:

a) Tote cauzele personali si disciplinari, incatu cadu aceste in sfera de activitate a supremei curti apelative.

b) Tote opiniunile si propunerile ce se voru da in privintia legislativa.

c) Procesele criminali, candu are sa se decida pedeps'a de morte.

d) Revisiunile in contr'a, sentintieloru civili consumatore, candu va fi sa se decida in privintia admiteri loru.

e) Declaratiunile de morte spre scopu de recasatorire.

§ 13. In casulu candu va fi a se decide despre unu conflictu de competintia intre autoritatile politice si judeciali ale Transilvaniei, precum si in cause urbariali, voru intra de votanti in loculu a trei judi de ai tribunalului supremu, totu atati membrii ai guvernului r. transsilvanu.

§ 14. Limb'a afaceriloru tribunalului supremu, se va indrepta dupa dispusetiunile generali, cari se voru face prin o lege speciale despre intrebuintiarea celoru trei limbi ale tieri in comunicatiunea publica oficiosa.

§ 15. Tote espeditiunile tribunalului supremu se voru provede cu inscriptiunea: „r. tribunalu supremu alu Transilvaniei“ si se voru subscrie de presiedinte ori de substitutulu lui.

Sentintiele voru porta inscriptiunea: „In numele Maiestatei Sele c. r. Apostolice, Marelui Principe alu Transilvaniei si Comite alu Securilor“, si afara de subscrierea mai susu numita, se voru subscrie de unu votantu.

§ 16. Sigilulu tribunalului supremu de justitia va porta

vulturele c. r. dimpreuna cu insemnul Transsilvaniei și cu cercușcrierea: „Sigillum regii supremi Tribunalis Magni Principatus Transsilvaniae.“

* 17. Sfer'a de activitate a tribunalului supremu în cauze personale și disciplinari, organizarea lui internă și regulamentul lucrărilor lui, precum și relațiunea lui către Cancelari'a aulică transilvană se va regulă pe calea ordinațiilor.

Ear proiectulu minorității este celu următoriu:

Votulu

minorității comisiunii pentru r. proiectu alu regimului despre inființarea și organizarea unei supreme curți apelative pentru Marele Principatu Transsilvania.

Invoita pe deplinu principialminte cu principiulu unei separări executate strictu a justiției de administrațiune în tôte și mai alesu în instanț'a supremă, din care purcede proiectulu regimului, minoritatea comisiunii încă votisează cu majoritatea în privinț'a inființării unei supreme curți apelative de sine statore pentru patri'a noastră, avendu în vedere dreptulu de statu pozitivu transilvanu (P. III. a Diplomei imperatesci din 20 Octobru 1860) și dorințele majorității locuitorilor.

Minoritatea însă se abate dela majoritate în privinț'a alegerei locului de resedinț'a a acestui tribunalu supremu, și propune în conformitate cu § 1 din proiectulu regimului, ca scaunulu oficialu să se defigă în resedinț'a imperatescă din Vienn'a, pentruca intențiunea generală a poporului ascépta decisiunea din urma chiaru și ceajudecatorésca dela principele țierei ori celu puținu din apropierea lui de dreptulu, și pentruca mai încolo pentru scaunulu oficialu în resedinț'a imperatescă vorbesce dreptulu istoricu și starea faptică a totororor periódoloru istorici transilvanu până la rescriptulu imperatescu din 31 Martiu 1861, afarănumai de intervale forte scurte (Trip. p. III. t. 2. §. 3 și C. C. p. II. t. 1 a. 1 §. XI. a. 4 §. XI. a. 4 §. XI. și a. 5 §. XI.) și pentruca în urma cea mai posibilă independenț'a a judecătorilor supremi se pare a fi pastrată numai prin transferirea instanței supreme în altu locu afara de țiera, prin urmare afara de influințarea de a dreptulu a patimelor natiionali.

Minoritatea nu se pôte alatură mai încolo lângă schimbările întreprinse de majoritate în § 4, 6, 7, 9 și 13 din proiectulu regimului, cari sunt calculate pe desființarea curții apelative sasesci, pentruca mai antăiu la organizarea instanței a trei'a nu se pôte luă ocaziune numai cam asiă spre regularea instanței a două, pentruca ea crede, ca la organizarea supremei curți apelative nu se pôte purcede decâtu numai din starea faptică presentă și sa nu se facă o lege pe viitoriu pentru organisme, ce e cu puținț'a ca se voru face în viitoriu; pentruca mai încolo din tempulu privilegiulu Andreanu din 1224 (ipsos nullus iudicet nisi Nos vel Comes Cibiniensis si nec eos etiam aliquis ad praesentiam nostram citare praesumat, nisi causa coram suo iudice non possit terminari) până la rescriptulu imperatescu din 4 Noembre 1862, prin care s'a aprobatu pré gratiosu inființarea unei curți apelative permanente pentru țier'a Sasiloru, nu s'a împunatu nece odata constituționalminte dreptulu de jurisdicțiune alu natiunii sasesci între marginile țierei Sasiloru și între terminii dreptulu supremu de justitiă a principelui țierei, și pentruca în urma, desființarea acestei curți apelative nu se tine de competenț'a dietei, ci se pôte dispune singuru și numai de către universitatea natiunii sasesci pre lângă sancțiunarea principelui țierei.

Minoritatea propune din contra, că

în § 6 lit. a, pag. 2 s. 2 sa se îndrepteze erorea de tipariu „propriu“ în „unu“ și

totu acolo S. 6, 7, 8 sa se facă schimbarea corespunzătoare faptei, cumca în presentu pentru casurile specificate în § 10 lit. a, din reg. proc. penale competenț'adece: magistratulu din Sabiu și tribunalulu penalu din Muresiu-Vasiarheiu și sa se pună în locu da „a . . . tribunalulu competente speciale“ „a . . . tribunaleloru competinti speciali“, mai încolo că în § 10 s. 2—5 sa se facă stilisarea mai corespunzătoare demnității și pusetiunii supremei curți apelative, a țierei adeca: în privinț'a emiterii ori modificării de legi sa se dica „propune“ în locu de „are sa propuna.“

Stilisarea și modificarea § 12 din proiectulu regimului în raportulu majorității s'a facutu în înțelegere cu minoritatea.

Pe lângă aceste îndreptări de textu și propuneri recommenda minoritatea proiectulu regimului spre acceptare neschimbata.

Sabiu în 19. Decembre 1863.

Iosefu Trausch m. p., regalistu. Eduard Herbert m. p., deputatu. Augustu Lassell m. p., depu-

tatu. Ioann Brecht m. p., deputatu. Salmen m. p.)*

Dr. Trauschenfels m. p., referințele minorității.

Pe candu referințele comisiunii Dr. Maioru se marginesce pe lângă a ceti simplu raportulu tiparitu alu comisiunii, pe atunci referințele minorității Dr. Eugenu de Trauschenfels citește unu raportu estinsu, meritoriu, documentatu prin multe date istorice, și intreruptu mai adeseori de acclamațiuni din centru. Referințele minorității incheia cu aceea, ca de și sunt diferințe mai cu séma în două puncte între majoritatea și minoritatea comitetului, totusi densulu spera, ca aceste două puncte diferințiale voru fi numai cá cele două camere ale inimei, cari amendoué servescu aceluasi scopu: curățirii sângelui.

Inscriși sunt pentru desbaterea generală: Br. Salmen, Koronka, G. Maniu, Mog'a și Puscariu. Br. Salmen, fiindu bolnavu pe tempulu ședințiloru comitetului, nu și-a potutu desfășura parerile sele în acel'a; dar și-a rezervatu dreptulu de a le desfășura în dieta. Esinț'a propunerei lui e: ca de ore ce diet'a a recunoscutu odata unitatea imperiului, ea nu pôte creá acumu unu tribunalu propriu transilvanu; dar nici de lucru n'aru avé destulu unu atare tribunalu, de orece densulu știe din praxă, ca la „Oberster Gerichtshof“ în Vienn'a erau 4 transilvaneni, din cari numai trei erau ocupați cu lucruri judiciare transilvanu, ear alu 4-lea se întrebuintă la cele ungare. Déca însă aru fi a se creá o judecatoria supremă transilvană, aceea după decisiunile legei aru trebui să aiba celu puținu 10, ba pentru aducerea de sentințe de mörte 15 judecători, pre cari Transilvania nici ca aru fi în stare a-i plăti după cuviinț'a: de aceea propune, a rogă pe Maiestatea Sa, că ori sa se creeze o curte apelativă generală austriacă după diplom'a din 20 Octobru 1860, ori apoi sa se inființeze unu tribunalu supremu transilvanu deosebitu. (Ici colea în centru: Bravo!)

Presedintele face atentupre oratorulu, ca în desbaterea generală se potu aduce numai propuneri de rieptare ori de amanare, ear modificările se admitu numai la desbaterea specială. (Bine! Helyes!)

G. Manu, după o introducere lungă neesențială, în carea se mira de propunerea lui Salmen, aflandu înțrensă o pozițiune în contr'a proiectulu regimului, espune, ca aveá de cugetu a starui, că organizarea tribunalulu supremu sa se amâne până la organizarea judecătoriloru inferiöre; dar acumu de ore ce natiunea română este inarticulată și guvernulu Maiestatei Sale au aretatu atât'a încredere către dieta, nu se cade, că noi sa respundemu cu neîncredere, ci sa priimimu proiectulu regimului, în care densulu din parte-si afla mai multa multumire de câtu într'alu minorității séu alu lui Salmen. Pentru ilustrarea stărei cei rele a justiției de josu aduce dreptu esemplu comitatulu Solnocului din launtru și alu Dobâcci.

Koronka renunț'a la cuventulu ce-lu ceruse la inceputulu ședinției.

Mog'a în cuventu mai lungu desfășura trebuinț'a de a se desface justiti'a de administrațiune, și totu camu din aceste-si motive că și Manu partinesce proiectulu regimului, rezervendu-si că și acel'a a face amendamente la desbaterea specială.

Puscariu renunț'a la cuventu.

Schuler-Libloy partinesce în cuventu mai lungu proiectulu regimului, argumentandu cu istoria a mâna, ca judecatori'a supremă mai înainte eră în mâna monarchului că a instanței celei din urma; acest'a însă, ascultandu la geniulu tempului, impartiesce facultatea acest'a cu popórele sale, rezervandu pentru sine numai sentințele asup'a vietiei și mörții. De altminterlea și densulu, că și antevorbitorii, și reserva dreptulu de a aduce amendamente la desbaterea specială.

Vlass'a încă aru fi doritu, că și Manu și Mog'a, că regimulu să se fia luat după logic'a lucrurilor și sa fia purcesu la organizarea justiției de josu în susu, dar în fine se pôte impacă și cu acest'a procedere a regimului, fiindu convinsu, ca acel'a au avutu înaintea ochiloru binele și fericirea patriei. Dintr'alte mai fericitu s'aru crede, déca i-ar succede a combină proiectulu regimului cu proiectulu comisiunii, și-si reserva dreptulu de a vorbi la desbaterea specială.

Conrad Schmidt se vede în pozițiunea unui corabieriu, care a visatu de fortune și viscole infricosiate, și desceptandu-se vede tempulu celu mai frumos și ventulu celu mai favoritoriu. Cu parerea lui Manu, că candu proiectulu minorității și alu lui Salmen aru fi opositiuni în contr'a regimului, nu se pôte impacă, nefiindu adevărata acest'a presupunere; din contra și densulu priimesce proiectulu regimului

*) Pre lângă rezervarea de a face alta propunere.

vedindu in elu unu adeveratu progresu, adeca desfacerea justitiei de administratiune, si-lu partinesce cu atat'a mai ver-tosu, caci deca aru fi fostu sa se organizeze mai antaiu justiti'a inferiara, precumu dorira antevorbitorii, si precumu dor-esce si elu insusi: atunci mai nainte trebuia sa se faca impar-tirea tierci in cercuri, ca pe bas'a acestor'a sa se organizeze si ju-stiti'a, pe candu astfelu terenulu e datu.—Cerendu-se inchiderea desbaterei generale si a siedintiei, Presiedintele comunica re-sultatulu alegeriloru in comitetulu drumulu feratu, in care s'au alesu: Alduleanu cu 81, Hanni'a, Koronka, Rannicher si O-ber-t cu cate 79, Macedon Popu cu 78, Michael Binder cu 77, Maager cu 76, Lazar cu 75, Dr. Ratiu cu 70, Mog'a cu 64, Iosifu Siulutiu cu 63, Lassel cu 48, Budacker cu 47 voturi. Comissiunea acest'a se va aduna in diu'a urmatore la 9 ore dimineti'a, spre a se constitui.

Siedinti'a din 23 Maiu (4 Iuniu) 1864.

Dupa cetirea si verificarea protocolulu, presiedintele da spre cetire o harthia, prin carea deputatulu Nicol'a din cause urginti cere de nou concedia pe 20 de zile, adaugendu, ca actulu acest'a, candu i s'aru refusa rogarea, are a se privi totu deodata ca actu de dimissiuare.

Negruti u constataza, ca multi deputati absenteaza fara causa de ajunsu, si staruiesce a se da concedia chiaru numai la casuri de bole si de nepotintie absolute.

Gaitanu apera absentarea lui Nicol'a, care pana tardiu in Februaru au fostu ocupatu intr'unu comitetu dietalu in Sabiu, apoi s'a pregatitu pentru censur'a advocatuala, carea au si depus'o in 7 Aprile; de aceea partinesce rogarea lui Nicol'a.

Mog'a sprijinesce pre Gaitanu, si concedi'a ceruta se da.

Romani din comun'a Tiapu, $\frac{2}{3}$ a locuitorimeci protesteza prin o harthia substernuta prin Negrutiu in contra tendintieloru conlocuitoriloru sei Sasi, de a se anecta comun'a loru langa scaunimea sasasca. Se pred'a comitetulu de pe-titiuni.

Presiedintele comunica, ca comitetulu pentru dru-mulu de feru s'a constituitu, alegendu presiedinte pre Aldu-leanu, substitutu pre Koronka, referinte pre Maager si nota-tiu pe Budaker.

Trecendu-se acumu la ordinea dilei, titlulu din proiectulu comitetulu se primisce neschimbatu.

La § 1. ia cuventu Eduardu Herbert si espune in cu-ventu mai lungu, intreruptu adeseori de ilaritatea casei, ca nu e nici pentru proiectulu regimulu, nici pentru alu comitetulu, si astfelu propune a se dice: Activitatea e. r. curti casative din Vienn'a, normata prin imp. patentu din 7 Augustu 1850 Nr. 325, F. L. I. din anulu 1850, apoi prin p. n. scrisori de ca-binetu din 31 Decembre 1851 Nr. 4 F. L. I. din anulu 1852, apoi prin ordinatiunea imp. din 27 Maiu 1852 Nr. 121 F. L. I. din 1852, in fine prin ordinatiunea imp. din 1 Martiu 1852 Nr. 55 F. L. I. din anulu 1852 — sa se estinda si asupr'a marelui principatu alu Transsilvaniei. — Propunato-rulu aretase in cuventulu seu intre altele si aceea, ca spesele unui tribunalu supremu deosebitu pentru Transsilvani'a s'aru urca la 100,000 fl. pe anu, pecandu contopindu-se cu tribu-nalulu supremu alu tieriloru dincolo de Lait'a s'aru reduce mai numai la jumetate.

O mica desbatere in privinti'a aceea, ca sa se cetesca si ceialti §§. ai proiectulu lui Herbert, ori nu? dupa o scurta dar via discussiune intre C. Schmidt, M. Binder si pre-siedintele, care din urma se vede nevoitu a infrunta pre celu de alu doilea pentru espressiuni vatematice, se termina cu a- ceea, ca pentru informatiune se cetesce totu proiectulu lui Herbert. (Va urma.)

Sabiu in 26 Maiu. (Felurite.) De 3 zile decurgu a-cumu desbaterile dietale asupr'a unui paragrafu. Ne miramu si nu prea, de acesta lupta cerbicoasa; caci Romani vedemu ca staruiescu toti pentru resiedinti'a tribunalulu supremu aici in Transsilvani'a, Sasi iar toti pentru transpunerea lui la Vienn'a; tertium non datur. Lupt'a se pote fini numai cu invingere de o parte si cu perdere de alt'a, mane credemu ca va veni la votare, si atunci vomu vede rezultatulu. (Vedi: Mai nou. Red.)— Alaturea cu lupt'a pentru tribunalulu supremu decurge lupt'a pentru drumulu de feru, respective pentru pro-punerile lui Maager, pre care nainte de toti si de tote le combate seu mai bine dicendu cerca a le combate: „Herm. Ztg.“, etc. carea cu aceste ocazioni nu se pote suferi a nu imbal'a, dupa vechiulu seu obicei, si pre Romani'a. Trebuie sa constatamu tristulu faptu, ca acesta foia imbetranita in pe-cate iar joca rolulu seu cu cinismu innoitu; intr'aceea Ro-mani'a preste astfelu de barfele firesce trece la ordinea dilei fapteloru sele. — Comitetulu Associatiunei a tinutu eri sie-dinti'a lunaria; protocolulu in nr. venitoriu.

Din Banatu. Din cerculu Boccei 20 Maiu. (Continuare si capetu din nr. 39 si 40.)

Si pre langa tota nedrept'a, nelegiuit'a si tiranic'a acesta por-tare a judelui comunalu, care de tote medilocele se folosese spre terorizarea credinciosiloru besericeci greco-orientale, densulu totu se sustine in postulu seu, pentru-ca e temere: ca depunendu-se din diregatori'a sea, omenii se voru intorce iarasi la biseri-c'a s'a de mai nainte.

Pe langa cele 90 familii remase statornice in credinti'a s'a cu privilegiu constatari s'au dechiaratu inca vre-o 80 fami- lii: ca ele cu nedreptu si fara scirea loru s'au inscrisu in nu- merulu celoru trecuti la biseric'a greco-catolica, deorece n'au avutu nici candu intentiune de a-si parasi credinti'a bise- ric'a s'a. Afara de acesta o parte mare a femeiloru si prun- ciloru celoru inscrisi spre trecere la biseric'a greco-catolica s'au dechiaratu, ca nu vreu sa scie nimica despre trecerea barbatiloru sei la alta biseric'a, ci vreu sa remana si mai de- parte in credinti'a s'a de pana aci. Acesta ne slujesce de noua dovada, cu ce pripela se procede la conscrierea celoru ce se insinua spre trecere la biseric'a greco-catolica, si cum in atari conscrieri vinu si atari omeni inainte cari traiescu si voiescu si mai departe a trai in pace si in linisce, in cre- dinti'a si biseric'a s'a stramosiesca. Procederea acesta obser- vata mai pretutindenea din partea greco-catoliciloru n'are alt'a de scopu, decatu de a demustra lumei aplecarea poporulu ro- manu spre imbratsiarea religiunei greco-catolice, si prin a- cesta a arunca unu velu preste machinarile, care se punu in lucrare, spre a rumpe pre Romani de catra biseric'a greco-ori- entala. Veni-va tempulu, candu cele ce se punu astadi in lucrare de catra fratii nostri de unu sange spre aducerea Ro- maniloru la apostasia dela biseric'a s'a, voru esi la lumina, si lumea va reprob'a cu totu despretiulu vilele midiloce, care se intrebuinteaza spre demoralisarea simtiului religiosu alu Româ- niloru de religia greco-orientala. Si ce pote fi altulu rezultatulu demoralisarei acesteia, decatu decaderea morala si intelectuala a poporulu nostru si reimpingerea lui din veaculu culturei si alu luminarei in vecurile demultu trecute ale intunerecu- lui! Ne dore a spune acesta, pentruca n'amu fostu in stare a presupune la fratii nostri de unu sange atat'a nepa- sare pentru binele poporulu seu. Lasamu istoriei, sa cum- panesca faptele aceste, era noi dorerea nostra o vomu a- scunde in adenculu animei nostre, nutrindu speranti'a cumca va veni tempulu, candu si fratii nostri de unu sange se voru convinge, ca midilocele, care se intrebuinteaza spre latirea re- ligiei greco-catolice, nu suntu acelea, din care sa pota resul- ta fericirea poporulu nostru.

Reculegendu datele constatate, potemu lua numerulu a- proximativu alu celoru ce au remasu credintiosi religiunei si bisericeci greco-orientale in Ramn'a intre 1100 pana la 1600 de suflete, cari prin volnic'a procedere a diragatoriei comita- tense din Lugosiu s'au lipsitu de orice mangaiere sufletesca in dilele mariloru serbatori ale Pasciloru, menite de insusi Mantuitoriuulu lumei de a ne bucura si a ne veseli intr'ensele.

Tocmai candu incheiamu aceste, ne vine scirea, cumca greco-catolicii, neindestulati cu rezultatulu comissiei constata- tore, au cerutu o superrevisia a constatari comissiuonale, avendu speranti'a, cumca din superrevisiunea acesta va esi unu resul- tatu mai bunu pentru densii. Nu vomu intardi'a si resulta- tulu acestei superrevisiuni a-lu aduce la cunoscenti'a publiculu.—

Varietati si noutati de di.

(Necrologu.) Din scrii private audimu trist'a novela, ca P. Protopopu alu Lupsiei, Absolonu Popoviciu a re- posatu.

(Baniantici.) Din Banatu ni se scrie, ca in comun'a serbesca Serb-Ittebe in Comitatulu Torontalu unu satenu sapandu unu siantiu in giurulu casei sale, la vreo 4 urme in pamentu au aflatu o ola acoperita cu o caramida subtire, si intr'ensa mai multe dieci de numi de argintu curatu in ma- rimea cruceriloru noi, si inca de pe tempulu colonisarei Da- ciei prin Imperatulu Traianu si a sucesoriloru lui. — Din a- cei numi se afla ca vreo 30 la D. Advocatu Mihailu Pa- nics; referintele nostru a vedintu la D-sea numai 5 numi: unulu cu fatia si inscriptiunea Cesarulu „Trajanus Hadrianus“, altulu cu a lui „Caesar Aurelianus“ alu 3-lea cu a lui „Anto- ninus pius“, alu 4 cu a lui Faustinus Augustus, alu 5 Fau- stina pia, — earu din dreptu cu inscriptiunea si tipulu Jucei, cara de triumfu si alti Diei, — ceialti numi, ce n'au fostu la densulu, au fetiele altoru imperati si diei ai Romaniloru vechi. Deca vreunu amatoriu de numismatica, sau ingrijitorii de musee seu vreunu patriotu din principatele unite aru dori sa le cumpere, se pote adres'a catra Domnia sea in comun'a mai susu numita „Serb-Ittebe.“

Principatele române unite.

„Diu'a de 21 Maiu, diu'a onomasticeii Dómnei Româniloru, diu'a in carea imperatés'a Elen'a au aflatu crucea Domnului, a fostu pentru Romani'a in adeveru o di mare si natiunala. Ea s'a nceputu cu bubuitulu tunurilor de diminétia; cerulu celu mai serinu si tempulu celu mai frumusu favoriau serbatórea cea marétia, in carea erá sa se aduca la cunosciint'a Domnitorului vointi'a tierci, rezultatulu plebiscitului. Tóta incercarea nóstra de a descrie diu'a acést'a dupa cele citite prin diu'ariele fratiloru transcarpatini, aru fi numai o schizza palida pelânga tabloulu celu viu, ce ni-lu dá „Bucimulu.“ Noi renunçiamu la cuventu in favórea si onórea lui.

„Dela palatu pâna la Mitropolia, dice „Bucimulu“, unu poporu in serbatóre, întiesatu pe marginile drumului, prin usile si ferestrele pravalieloru, pe ferestrele fia-cârui etagiu si pe strasine, infatisiá unu aspectu imosantu. Tóte pietiele erau pline de poporu, si delulu Mitropoliei semená cu unu munte alcatuitu de ómeni.

Aceesi espressiune in femei si barbati, in copilasi si in gârbovi; pareá ca-si dicu unii altor'a, cei d'antâiu: O s a a v e m u o p a t r i a , si cei de alu doilea, o s a l a s á m u o p a t r i a . Dela palatu si pâna n catedrala se desfasurau dóue trâmbe de soldati, mândri de serbatórea ce erau chiamati sa impodobésca. Pe la 10¹/₂ óre, unu detasiamentu de gendarmi, prefectulu capitalei, commendantele militariu alu capit lei si apoi unu plotonu de lánçieri desceptá cu trecátulu loru lumea asceptânda, si Domnitoriulu Româniloru, calare, singuru, veselu, treceá la catedrala; dupa Mari'a Sea, la o distantia, totu statu—maiorulu splendidu si apoi trei plotóne de lánçieri. In catedrale Mari'a Sea a fostu priimtu de SS. Mitropolitulu in capulu clerului. S'a cantatu unu Te-Deum si s'a cititu o rugaciune, pe care o vomu comunicá lectoriloru nostri. Preste o óra, in aceesi renduiéla, Suveranulu se întorceá la palatu. Urárele prelungéa pe amendóue pártile ulitieloru o singura voce, care pareá innulu inaltiatu din anim'a natiunei la Creatoriu. Calulu Domnitoriulu mergeá pe buchetele aruncate de pe la tóte ferestrele din tóte etagiele, si dintre cele ce cadeau pe calu, Principele afabile le aruncá cu mân'a lui pe la ferestrele incarcate de dame. Cá sa-si faca cineva o idea despre întiesarea luméi pe amendóue laturile ulitieloru, dela pavagiu pâna la strésine—sa-si inchipuiésca unu teatru plinu, dela parteru pâna la galerii, si va avé o idea justa de aspectulu ulitieloru dela palatu pâna la mitropolia. Prin tóte pietiele si de pela tóte bisericéle sunau fanfarele si resunau clopotele.

Preste o jumetate de óra, salve de tunuri anuntiau plecarea plebiscitului dela Mitropolia, si clopotele, acum amestecate cu fanfarele musiceloru, erau solemne si infiorátore totdeodata. Ele anuntiau trecerea incárnárei vointiei poporului. Siese carete domnesci de gala,— in cea d'antâiu Présant'a sea mitropolitulu Romaniei cu primulu presiedinte alu inaltei curti de casatiune, si in celelalte ceialalti membri ai inaltei comissiuni ad-hoc,— aduceau, pe o perna mare de catifea rosia, mandatulu celu mare de plenipotintia, pe care natiunea-lu tramiteá Alesulu ei.

Noi nu amu avé sa dicemu altu-ceva ómeniloru din 1848, coalisati cu reactionarii cei clasici, decátu numai aceste cuvinte: In timpulu boieriloru, asemenea solemnitáti, intr'unu asemenea triumfu, pe o asemenea perina de catifea rosia, in loculu plebiscitului poporului románu, se aducea Domnului firmanurile; séu se duceau cheile cetáti, pânea si sarea, inaintea invasiuniloru rusesci, turcesci séu austriace, totu de cátra Mitropolitulu tierci, cu códa de boieri.

Preste unu quartu de óra Principele, precesu si urmatu de Statu-maiorulu seu, traversându sal'a tronului,— unde erau tóte corpurile Statului in mare tinuta si asiediate in ordine de cátra siefulu ceremonialului curti,— s'a asiediatu pe tronulu seu. Mitropolitulu inaintá spre tronu si oferi Mariei Sele plebiscitulu, citindu aceste cuvinte:

MARIA T'A!

„Depunemu in mânele Inaltímei Tele actulu solemne, plebiscitulu din 2 Maiu, prin care poporulu Románu ascultandu vocea Mariei Tele, care-lu chiama la egalitate si libertate, a sanctionatu inca odata maretiulu seu faptu din 5 si 24 Ianuariu 1859.

„Mari'a T'a! sperantiele acestui poporu se concentra in Mari'a Vóstra; cáci istori'a lui i spune, ca precum din principii sei, unii l'au liberatu de sclavagiu, altii i-au datu gloria militaria, totu astfelu si Mari'a T'a lu vei conduce pe calea dreptáti, la egáitate, libertate si gloria natiunale.

„Sa trãiti Mari'a Vóstra! Sa trãiesca Romani'a!

Mari'a Sea-lu priimi si respunse:

Pré Sánte Parinte si Domniloru!

„Imi este fórté greu a ve ascunde emotiunea ce simtíescu, primindu din mânele DVóstre rostirea vointiei Natiunei. Acésta manifestatiune atátu de vederata, atátu de mare a Romaniei pentru persón'a Mea si pentru marile fapte ce avemu a seversí, Eu o priimescu cu bucuria si cu o legiuita mandria.

„Trebuie insa sa ve marturisescu, Domniloru. Eu nici ca me indoiamu de rezultatulu votului natiunale.

„Facendu unu apelu cátra natiune, punendu tier'a in positiune de a se rostí Ea insasi, Eu eramu incredintiatu ca tier'a se va uní cu cugetárele Mele, Eu eramu deplinu incredintiatu, ca bunulu seu simtiu, ca inteligintele seu patriotismu se voru grabi a ósendi patimele nesocotite, care de siése ani impédica desvoltarea fericirii publice. Astadi tier'a a vorbitu, si Europ'a intréga aplauda, cum aplaudu si Eu, deplin'a si minunat'a ordine, cu care unu Statu de cincimillióne locuitori a indeplintu unu actu atátu de solenelu.

„Primescu puterile estraordinarie, ce Romani'a Mi da prin mânele D-vóstre. Eu voi sci a Me aretá demnu de acésta incredere, facendu intrebuintiare de aceste poteri, numai pentru a organisé intr'unu tipu solidu constitutiunea nóstra politica, si apoi impartindu-le cu ambele adunári prevediute de Statutu, si care in adeveru voru fi representatiunea natiunala a tierci.

„Votulu, ce D-vóstra Mi presintati, nu este numai legitimiatiunea actului din 2 Maiu. Elu este totodata si resplatirea necontenteloru Mele staruintie pentru binele publicu si pentru emanciparea classeloru impilate. Acestu actu este in ochii Mei cea mai puternica incuragiare, ce-Mi da tier'a, pentru ca, dupa espressiunea D-vóstre si dupa dorinti'a Mea, sa conducu Romani'a pe calea dreptáti la egalitate, libertate, si gloria natiunala.

„Déca cu atâtea greutáti, ce amu intempínatu in trecut; déca cu tóte impedcárele, ce cu scopu vederatu s'au facutu pâna acumu guvernului Meu, Eu amu potutu realisá ce-va folositoriu, ce nu vomu poté noi dobândi, candu Domnulu si marile poteri ale Statului voru fi strinsi uniti prin o legatura statornica si leale?

„Acést'a este speranti'a Mea, présante parinte si Domniloru. Acésta sperantia se va mplini, nu Me indoiescu, cu ajutoriulu provedintiei si cu impreuna lucrare a tutoru barbatiloru de bine.

„Eu Me razimu pe bun'aveintia a Augustei Curti Suverane si a Inalteloru poteri garanti, pentru a indeplini mesurele mantuitórie, ce natiunea intréga a sanctionatu. Ele pururea ni-au doveditu tóta ingrijirea loru, de câte-ori Romani'a si-a esprimatu dorintiele si trebuintiele sele. Si asta data, simpaticulu loru concursu nu ne va lipsi. Dupa ce Inaltele poteri au garantatu prin tractate solenele esistinti'a nóstra politica, ele cu aceesi bunavointia voru recunósce institutiunile, ce Alesulu tierci si vointi'a natiunei le-au judecatu cá neapérate pentru fericirea din lantru a Romaniei.

„Sa urámu dara cu tóte sperantiele nóstre acésta di binecuvéntata, care ne deschide unu nou viitoriu, si care asociéza intr'unu tipu atátu de fericitu cu numele Dómnei, iubitei mele socie, un'a din datele cele mai insemnate ale istoriei nóstre.

„Sa trãiesca Romani'a!“

Corpulu municipale alu capitalei citi apoi unu discursu, pe care-lu vomu comunicá lectoriloru in nr. viitoriu.

Unu electrismu parca plecá din anim'a Domnitoriului in tóte animele celoru presinti,— si avemu marturi pe toti acei'a, pe cari i-amu vediutu noi plangendu.— Fisionomi'a cea aprinsa pâna acum a Alesului Româniloru deveni palida si se idealisá cá divinitatea: „Domniloru, rostí Domnitoriulu acum salasámu discursurile scrise si oficiale; sa ve vorbescu curatu romanesce: **Sa trãiesca Romani'a!**“ si ardicandu plebiscitulu in susu, adause cu o voce sigura si petrundiátore: „Cátu pen-tru mine, juru, ca astfelu cum au peritu suitorii mei a-perandu drepturile tierci, voiú perí si Eu; nu voiú perí insa pâna nu voiú sfarsí tóte câte cuprinde acestu plebiscitu.“

Acestea a rostítu Domnitoriulu uitându etichet'a in transportulu seu, si vorbindu in sinulu familiei.

Entusiasmulu nu a scosu decatu o singura voce in tóta sal'a: **Sa trãiesci!**

Spuna altii cele ce s'au mai facutu, cáci celu ce scrie aceste linii, n'a mai vediutu, n'a mai audítu nimic'a!“

Mai nou dela dieta. In siedinti'a de astadi (Mercuri) s'a votatu asupr'a § 1. din proiectulu minoritáti si a majoritáti. Celu d'antâiu se reiépta cu 47 in contr'a a 40 voturi, ear celu de alu doilea se priimesce cu 47 contr'a 40 voturi. Románii toti—afára de doi— pentru proiectulu comitetului. —